

Opvattingen van het college of burgemeester ex. artikel 33 Reglement van Orde. De griffie zorgt voor verspreiding. Beantwoording volgt zo snel mogelijk en in ieder geval binnen 4 weken.

Naam en fractie: Willem de Jonge, fractie D66
Datum indiening: 12 april 2023
Datum antwoord: 16 mei 2023
Onderwerp: **Vragen over de RM 'Als de overheid niet thuis geeft':**

Inleiding

De Nationale Ombudsman en de Kinderombudsman ontvangen met regelmaat klachten en signalen van ouders en betrokken professionals over huisuitzettingen van gezinnen. De aard van deze signalen vormde aanleiding een gezamenlijk onderzoek in te stellen. Inmiddels maakt de actualiteit dit onderzoek nóg urgenter want de prijzen voor levensonderhoud, energie en huisvesting zijn enorm gestegen. Hierdoor neemt het risico op betaalachterstanden en daarmee huurachterstanden, fors toe.

Vraag 1

Hoe denkt en staat het College (tegen)over de verplichtingen uit het mensen- en kinderrechtenkader als richtlijn voor huisuitzettings-processen?

Antwoord

Uitgangspunt van het gezamenlijke beleid van de gemeente en haar partners is dat wonen/een dak boven je hoofd hebben een mensenrecht is. Dit is ook het kader voor het Nationaal Actieplan Dakloosheid (december 2022) dat in 2023 regionaal en lokaal wordt uitgewerkt in een plan van aanpak. De aanpak gaat uit van verschillende actielijnen. Centraal staan twee principes: het voorkomen van dakloosheid en Wonen Eerst. Denk bij preventie bijvoorbeeld aan het verbeteren van de bestaanszekerheid en schuldhulpverlening. Wonen Eerst betekent (naar voorbeeld van Finland) dat bij dakloosheid altijd eerst een woonplek geboden moet worden. Dat is de voorwaarde om voldoende rust te hebben om andere problematiek aan te pakken. Dit is vooral een grote huisvestingsopgave omdat hiervoor voldoende passende en betaalbare huisvesting nodig is. Die is nu niet beschikbaar.

Vraag 2

Hoe denkt en staat het College (tegen)over de verplichtingen uit de richtlijnen "kindvriendelijke gemeenten" van Unicef ten aanzien van de huisuitzettings-processen, vanwege de gesprekken tussen Unicef en onze gemeente die thans plaatsvinden?

Antwoord

Zie antwoord op vraag 1 en 3.

Ons bestaande beleid is er op gericht om huisuitzettingen te voorkomen, in het bijzonder bij gezinnen. De kinderrechten die door Unicef als richtlijn worden gehanteerd komen overeen met dit beleid.

Vraag 3

In welke mate treedt het College preventief op tegen dakloosheid en zorgt men voor een fatsoenlijke woonvoorziening voor gezinnen die uit hun huis dreigen te worden gezet?

Antwoord

Het beleid van de gemeente en haar partners is gericht op het vroegtijdig signaleren van woongerelateerde problematiek bij huurders en het preventief inzetten van al dan niet vrijwillige hulp om te allen tijde huisuitzettingen te voorkomen, in het bijzonder bij gezinnen. Als het toch komt tot een ontruimingsbevel dan wordt dat altijd gemeld bij de Uitvoeringsdienst Sociaal Domein (USD), waarop direct contact gezocht wordt om ondersteuning te bieden. Huisuitzettingen waar kinderen bij betrokken zijn, worden vrijwel altijd voorkomen.

Maar gezinnen kunnen ook door andere oorzaken dakloos raken. Conform de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en de richtlijn Landelijke Toegang Maatschappelijke Opvang biedt de gemeente passende opvang voor dakloze gezinnen. In de raadsmededeling 'Als de overheid niet thuisgeeft' (zie bijlage) is al beschreven welke vormen die opvang heeft. Door de woningnood en toenemende dakloosheid neemt de druk op de opvang van gezinnen toe. Dat

Gemeenteraad Gooise Meren

Schriftelijke vragen ex. artikel 33 Reglement van Orde

betekent dat de landelijke richtlijn voor toegang Maatschappelijke Opvang wordt toegepast. De belangrijkste voorwaarden voor opvang zijn: een regiobinding hebben en niet zelfredzaam zijn. Wie zelf iets anders kan regelen, krijgt een afwijzing. Tegen een afwijzing staat bezwaar en beroep open. Met de huidige druk op de opvang moet tegenwoordig regelmatig een hotel of vakantiewoning worden ingezet om opvang te kunnen bieden.

Vraag 4

Is het College ook van mening dat de tijdelijke sluiting van een woning op basis van de Wet Damocles slechts ingezet mag worden als laatste remedie?

Antwoord

Ja.

Vraag 5

Kan het College zorgen voor een informatiepakket voor gezinnen die te maken krijgen met een (mogelijke) huisuitzetting en dat deze informatie laagdrempelig en begrijpelijk zal zijn, óók voor kinderen?

Antwoord

Huisuitzettingen waarbij kinderen betrokken zijn komen vrijwel niet voor in Gooise Meren. Als er al een *dreigende* uitzetting is, is er altijd sprake van een bijzondere situatie die niet in een algemene regel te vatten is. Het is niet zinvol om een pakket samen te stellen voor situaties die bijna niet voorkomen en bovendien vrijwel altijd bijzonderheden hebben die niet matchen met algemene informatie. Als er een *dreigende* huisuitzetting is, is de consulent van het team Maatschappelijke Zorg betrokken. Deze consulenten zijn getraind om ingewikkelde zaken eenvoudig uit te leggen aan direct betrokkenen.

Vraag 6

Kan het College in bepaalde gevallen rechtsbijstand en onafhankelijke ondersteuning regelen voor gezinnen waarbij een huisuitzettingsprocedure wordt begonnen?

Antwoord

Inwoners die geconfronteerd worden met dreigende huisuitzetting kunnen gebruik maken van gesubsidieerde rechtsbijstand. Als inwoners een inkomen op bijstandsniveau hebben kunnen de eigen kosten vergoed worden vanuit bijzondere bijstand. Inwoners kunnen ook altijd een beroep doen op (laagdrempelige) sociaal raadslieden. Als er sprake is van dreigende huisuitzetting i.v.m. schulden wordt vanuit de gemeentelijke schuldhulpverlening hulp geboden. Het kan voorkomen dat de gemeente dan zelf betrokkene bijstaat in de Rechtbank om bijvoorbeeld een moratorium te regelen voor de huisuitzetting. Als er sprake is van een dreigende huisuitzetting i.v.m. overlast, wordt altijd geprobeerd om via Huren Onder Voorwaarden (HOV) huisuitzetting te voorkomen. Zie de raadsmededeling 'Als de overheid niet thuis geeft' voor een toelichting.

Vraag 7

Is het College in staat, indien dit zich in Gooise Meren voordoet, fatsoenlijke alternatieve accommodatie te regelen voor gezinnen die uit hun huis dreigen te worden gezet?

Antwoord

Ja. Het beleid is gericht op het voorkomen van huisuitzettingen, in het bijzonder bij gezinnen. Huisuitzettingen van gezinnen komen hierdoor vrijwel niet voor. Als een gezin dakloos raakt door een huisuitzetting dan zijn de gemeentelijke opvangvoorzieningen - genoemd bij het antwoord onder vraag 3 - beschikbaar. De kinderrechten die door Unicef als richtlijn worden gehanteerd komen overeen met dit beleid.

BIJLAGE Raadsmededeling 'Als de overheid niet thuisgeeft'

Van	Het college van burgemeester en wethouders
Aan	De gemeenteraad
Datum B&W vergadering	14 februari 2023
Zaaknummer	451705
Portefeuillehouder	mevrouw H.B. Boudewijnse, wethouder
Onderwerp	Raadsmededeling rapport Als de overheid niet thuis geeft

1. Kennisnemen van

1. Het rapport *Als de overheid niet thuis geeft* van de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman;
2. Het beleid en de uitvoeringspraktijk rondom huisuitzettingen van gezinnen in Gooise Meren.

2. Inleiding

De Nationale Ombudsman en de Kinderombudsman hebben een landelijk onderzoek gedaan naar de vraag hoe de wetgeving, het beleid en de praktijk van huisuitzettingen van gezinnen zich verhouden tot de mensen- en kinderrechtelijke verplichtingen van de overheid. De conclusie van het rapport luidt dat huisuitzettingen niet altijd voldoen aan mensenrechtelijke en kinderrechtelijke verplichtingen.

Volgens de Ombudsman gaat het er voornamelijk om dat de overheid te weinig doet om huisuitzettingen te voorkomen. Ook houdt de overheid zich niet aan de verplichting dat huisuitzettingen niet tot dakloosheid mogen leiden en zij realiseert zich (nog) onvoldoende dat tijdelijke oplossingen feitelijke dakloosheid betekenen.

Het rapport bevat aanbevelingen voor het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VROM) op het gebied van wet- en regelgeving en monitoring. Het rapport bevat ook aanbevelingen voor gemeenten.

3. Kernboodschap

Aanbevelingen Nationale Ombudsman en Kinderombudsman voor gemeenten

De belangrijkste aanbevelingen aan de gemeenten zijn als volgt:

1. Neem verplichtingen uit het mensen- en kinderrechtenkader als richtlijn voor huisuitzettingsprocessen.
2. Treed preventief op tegen dakloosheid.
3. Zorg voor een fatsoenlijke woonvoorziening voor gezinnen die uit hun huis worden gezet.
4. Zet de tijdelijke sluiting van een woning op basis van de Wet Damocles in als laatste remedie.

(ad 1+2) Beleid en praktijk huisuitzettingen Gooise Meren

Het beleid van de gemeente en haar partners is gericht op het vroegtijdig signaleren van woongerelateerde problematiek bij huurders en het preventief inzetten van al dan niet vrijwillige hulp om te allen tijde huisuitzettingen te voorkomen, in het bijzonder bij gezinnen. Uitgangspunt van het gezamenlijke beleid is dat voorkomen moet worden dat kwetsbare inwoners als gevolg van woongerelateerde problemen ontruimd – en daarmee dakloos – worden of vanwege een eerdere ontruiming geen kans meer maken op een sociale huurwoning.

In 2014 is (in regionaal verband) als onderdeel van het beleid rond huisvesting maatschappelijke doelgroepen (HMD) gestart met Huren Onder Voorwaarden (HOV). HOV is gericht op inwoners, bij wie sprake is (geweest) van slecht huurderschap in de zin van huurachterstand, ernstige overlast en/of vervuiling. De basis van het huren onder voorwaarden is het vroegtijdig ('eerste dag') signaleren van woonproblemen en het -preventief- bieden van een ondersteuningsplan dat wordt vertaald naar een zorgcontract tussen cliënt, gemeente en een zorgaanbieder. Het verkrijgen of behouden van een

Schriftelijke vragen ex. artikel 33 Reglement van Orde

woning is een noodzakelijke voorwaarde. Huren onder

voorwaarden betekent voor de betrokken inwoner praktisch dat het huurcontract voor de duur van het traject op naam van de zorgaanbieder staat. Een HOV-traject kent een maximale duur van 2 jaar.

Met huren onder voorwaarden is aansluiting gezocht bij de huidige huisvestingsverordening.

Het aantal regionale HOV-trajecten is sinds de pilot gestegen van 27 trajecten naar gemiddeld 75 tot 80 trajecten. Sinds 2019 is dit aantal stabiel. HOV is hiermee een goedwerkend regionaal instrument om huisuitzettingen te voorkomen.

Alle ontruimingsbevelen worden gemeld bij de Uitvoeringsdienst Sociaal Domein (USD), waarop direct contact gezocht wordt om ondersteuning te bieden. Huisuitzettingen waar kinderen bij betrokken zijn worden vrijwel altijd voorkomen. In het afgelopen jaar is er in Gooise Meren één casus geweest waarbij een gezin werd uitgezet. Dit was een uitzonderlijke situatie waarbij sprake was van woonfraude: het bewust aanleveren (door een malafide tussenpersoon) van onjuiste gegevens om op grond daarvan -ten onrechte- een sociale huurwoning toegewezen te krijgen. Het gezin is na effectuering van het door de rechter afgegeven ontruimingsvonnis door de gemeente opgevangen in een opvanglocatie geschikt voor gezinnen.

Niet alle huisuitzettingen van volwassenen (zonder kinderen) kunnen worden voorkomen. Regionale cijfers van huisuitzettingen in 2022 zijn nog niet voorhanden. Om een indicatie te geven: de Alliantie had in het afgelopen kalenderjaar regiobreed 3 ontruiming. Vecht en Omstreken had het afgelopen kalenderjaar geen huisuitzettingen.

Geen huisuitzetting en toch dakloos worden

Huisuitzettingen waar kinderen bij betrokken zijn, komen in Gooise Meren vrijwel niet voor. Gezinnen met kinderen kunnen wel door andere oorzaken dakloos raken. Bijvoorbeeld door het beëindigen van partnerrelaties waarbij de ene partner in de woning achterblijft en de andere partner vertrekt met de kinderen. Als de partner die in de woning blijft het ouderlijk gezag heeft, is er strikt genomen geen sprake van dakloosheid van de kinderen. Deze kunnen immers -in ieder geval tijdelijk- in de woning blijven bij de in de woning achterblijvende ouder, zeker als de voormalige gezamenlijke woning een sociale huurwoning is. Maar dat is niet altijd het geval. De druk op de woningmarkt maakt het de laatste jaren steeds moeilijker om oplossingen te vinden, simpelweg door een gebrek aan betaalbare woningen. Dat leidt tot steeds meer mensen met én zonder kinderen die thuisloos worden. Bij de USD is de laatste jaren een wisselende groep van 40 tot 50 mensen bekend die met een briefadres op vaak wisselende en uiteenlopende plekken verblijven ('bankslapers'). Het gaat in alle gevallen om schrijnende situaties van mensen met uiteenlopende problematiek. De USD biedt samen met haar maatschappelijke partners ondersteuning. Passende, betaalbare huisvesting is echter het meest nodig. Maar die is nauwelijks beschikbaar.

(ad 3) Woonvoorzieningen

Op grond van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning is de maatschappelijke opvang voor dak- en thuislozen toegankelijk voor iedereen die in Nederland woont.

De regiogemeenten van Gooi en Vechtstreek financieren gezamenlijk een passantenopvang, een jongerenopvang en een crisisopvang die speciaal geschikt is voor gezinnen (Vluchtheuvel). In de Vluchtheuvel zijn 16 plekken beschikbaar. Daarnaast zijn er 6 appartementen beschikbaar. De gezinnen worden hier opgevangen in een kindvriendelijke omgeving zonder andere, volwassen daklozen. Huisuitzettingen van gezinnen komen vrijwel niet voor in de regio Gooi en Vechtstreek. De gezinnen die in de Vluchtheuvel terechtkomen zijn door andere omstandigheden dakloos geraakt. In de Vluchtheuvel krijgen zij begeleiding en ondersteuning. Op eigen kracht of via de urgentieregeling stromen zij uit naar een reguliere huurwoning.

De druk op de Vluchtheuvel is toegenomen, ondanks het feit dat er altijd eerst gekeken wordt of er nog alternatieve mogelijkheden zijn voor huisvesting, bijvoorbeeld binnen hun eigen sociale netwerk.

Schriftelijke vragen ex. artikel 33 Reglement van Orde

Als die er niet zijn en er onverhoopt ook geen ruimte in de crisisopvang is, dan wordt gezinnen aangeboden tijdelijk in bijvoorbeeld een hotel en/of vakantiewoning te verblijven.

(ad 4) Toepassing Wet Damocles in Gooisemerden

Bij toepassing van de Wet Damocles worden in Gooise Meren alle belangen meegewogen. Als er kinderen op het adres wonen telt dat zwaar mee in de afweging. In de afgelopen jaren is het één keer voorgekomen. Toen is besloten eerst een waarschuwing af te geven en is hulpverlening gestart, waardoor sluiting van de woning is voorkomen.

4. Consequenties

n.v.t.

5. Communicatie

n.v.t.

6. Vervolg

Ontwikkeling Plan van Aanpak Dakloosheid 2023

Gooise Meren voldoet aan de aanbevelingen van de Nationale Ombudsman met betrekking tot huisuitzettingen van gezinnen. Maar het aantal daklozen in Nederland is de afgelopen 10 jaar verdubbeld. Daarmee is dakloosheid een groot maatschappelijk probleem. Dakloosheid is in eerste instantie een woonprobleem door het grote tekort aan betaalbare woningen. Maar de aanpak van dakloosheid is breder dan alleen via het domein wonen.

In het kader van het Nationaal Actieplan Dakloosheid dienen gemeenten in 2023 een plan van aanpak op te stellen samen met hun regiogemeenten en de maatschappelijke partners. Het actieplan is gericht op het voorkomen en bestrijden van dakloosheid. Doel is in 2030 geen daklozen meer te hebben. De zes verplichte actielijnen stellen we op in samenhang met het bestaande beleid gericht op bestaanszekerheid via de P-Wet (programma 4) en het programma "Een thuis voor iedereen" (Wonen, programma 3). De verplichte actielijnen sluiten ook nauw aan op de al ingezette ontwikkeling van herstelgericht werken en de inzet van ervaringsdeskundigheid in Gooise Meren.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Gooise Meren,

drs. E.M. Voorhorst,
Gemeentesecretaris

drs. H.M.W. ter Heegde,
Burgemeester